

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Програма розроблена

Герінбург Ольга Вікторівна – к.і.н., доцент кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук;

Петрик Артем Миколайович – к.і.н., старший викладач кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Історія України» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів усіх напрямів та спеціальностей університету.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є минуле українського народу на основних землях його проживання, а також історична діяльність його предків від найдавніших часів до сьогодення. При цьому основна увага приділяється вивченню політичного, державотворчого та соціально-економічного аспектів діяльності українського народу.

Міждисциплінарні зв'язки:

Навчальна дисципліна «Історія України» є складовою циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Знання отримані студентами в рамках даної навчальної дисципліни в подальшому будуть використані при вивченні окремих тем таких навчальних дисциплін як «Філософія», «Політологія», «Соціологія», «Україна в Європі та світі».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія України» є створення цілісного уявлення про історичний розвиток української держави та народу, що має бути основою для виховання патріотичних почуттів, національної та громадянської гідності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія України» є формування вмінь студентів системно й історично:

- аналізувати основні етапи розвитку України;
- досліджувати економічні, соціальні, політичні і культурні явища і процеси, що відбувалися на її території впродовж століть;
- працювати з науковою літературою і комплексом джерел з історії України.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати:**

- які процеси, події, явища відбувалися на українських землях упродовж основних етапів розвитку України;
- розуміти їх обумовленість і причинно-наслідковий контекст;
- орієнтуватися у перебігу економічних, соціальних, політичних і культурних явищ і процесів, що відбувалися на території України в контексті світової історії.

вміти:

- вільно володіти навчальним матеріалом з курсу історій України;
- розкривати суть будь-якого питання з тих, які розглядалися під час лекційних та семінарських занять;
- не лише викладати фактичний матеріал, а й здійснювати його аналіз;
- обстоювати власну точку зору на дискусійні проблеми вітчизняної історії;
- працювати з науковою літературою та джерелами з історії України.

Зміст дисципліни «Історія України» спрямований на формування компетентностей, які узгоджуються із загальною та професійною підготовкою бакалаврів:

- оволодіння базовими знаннями з історії України, що сприяють глибокому осмисленню закономірностей історичного процесу та розумінню перспектив розвитку української держави;
- вміння критично оцінювати та використовувати набуті знання у подальшому навчанні та професійній діяльності;
- володіння способами історичної аргументації, методами ведення історичної дискусії;
- формування здатності та інтересу до самостійного навчання.

Очікувані результати навчання:

- сформованість історичного світогляду;
- створення науково-методичного підґрунтя для раціональної оцінки історичних проблем;
- оволодіння навичками самостійного логічного аналізу, конструктивного і критичного ставлення до історичної інформації;
- формування вміння працювати з науковою літературою і джерелами.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години /3 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Стародавня і середньовічна історія України (до сер. XVII ст.).

Україна на порозі Нового часу (II пол. XVII ст.).

Тема 1. Вступ до курсу «Історія України»

Предмет і завдання курсу. Методологія вивчення історії України. Сучасні концепції вивчення історії та їх застосування при вивченні історії України. Концептуальні підходи до вивчення історії України. Головні джерела історії України. Історіографія історії України. Аналіз навчальної літератури. Періодизація історії України. Значення курсу «Історія України» для фахової підготовки і виховання громадської позиції та патріотизму, вироблення сучасної історичної свідомості й політичної культури.

Тема 2. Українські землі у первісну добу

Найдавніші племена і держави на території України

Поява людини на території України. Первісні люди та їх спосіб життя. Неолітична революція. Трипільська культура. Розвиток землеробства і скотарства. Кіммерійці, скіфи, сармати. Античні міста-держави Північного Причорномор'я.

Східні слов'яни на території України

Проблема «прабатьківщини» слов'ян в історіографії. Розселення східних слов'ян. Господарство і побут. Суспільно-політичний лад. Духовне життя та вірування. Антський племінний союз. Взаємовідносини східних слов'ян з сусідніми народами.

Тема 3. Княжа доба на території України

Передумови утворення Київської Русі. Походження термінів «Русь», «Руська земля». Київ як політичний центр полянського союзу племен. Теорії походження державності у східних слов'ян.

Період «збирання руських земель». Перші князі

Князь Олег. Утворення Київської Русі. Соціально-економічний розвиток. Внутрішні та зовнішні фактори розвитку Київської держави за Ігоря, Ольги, Святослава. Військові походи князів. Розширення кордонів Руської держави. Русь і Візантія.

Період піднесення і розквіту Київської Русі

Володимир Великий та Ярослав Мудрий. Хрещення Русі та його значення. «Руська Правда». Міжнародні зв'язки і місце Київської Русі в історії середньовічної Європи.

Період феодальної роздробленості Русі. Кочові народи і Русь

Причини і наслідки роздробленості Русі. Галицько-Волинська держава та її роль в історії України. Боротьба з монголо-татарами.

Тема 4. Україна під владою іноземних держав (друга половина XIV – перша половина XVII ст.)

Загарбання українських земель сусідніми державами

Політична ситуація в Східній Європі XIV – першій половині XV ст. Входження українських земель до складу сусідніх держав – Литви, Польщі, Угорщини, Московської держави, Молдавського князівства та Кримського ханства.

Литовсько-Польська доба української історії

Зростання політичної могутності Великого князівства Литовського. Боротьба за оволодіння Галицько-Волинським князівством. Включення до його складу Східної Волині, Сіверщини, Київщини і Поділля. Політика великих литовських князів на українських землях. Суспільно-політичний устрій держави.

Кревська унія. Розширення південних кордонів князівства. Боротьба проти наступу німецьких лицарів. Грюнвальдська битва. Литовський князь Вітовт, його зовнішня і внутрішня політика. Ліквідація удільних князівств.

Зміцнення Московської держави та її боротьба з Великим князівством Литовським за Сіверську землю.

Соціально-економічний розвиток українських земель у другій половині XIV – середині XVI ст. Розвиток сільського господарства, ремесла, сільських і міських промислів. Зростання міст. Надання магдебурзького права українським містам.

Формування панщинно-фільваркового господарства. Зростання залежності населення від магнатів і шляхти. Юридичне оформлення кріпосного права. Литовські статuti (1529, 1566, 1588 pp.). Устави на волюки.

Зростання впливу Польщі на Литву. Наступ католицизму. Православна церква.

Феномен українського козацтва.

Походження, джерела поповнення і час виникнення козацтва. Місце козаків у охороні південних рубежів Великого князівства Литовського від татар і турків.

Причини, час і місце заснування першої Запорозької Січі.

Зміни розташувань Січей. Початок морських походів козаків у турецькі володіння.

Тема 5. Україна за часів козацької державності (сер. XVII – кін. XVIII ст.)

Українські землі під владою Речі Посполитої. Наростання національно-визвольної боротьби українського народу

Люблінська унія. Утворення Речі Посполитої. Україна під владою Польщі. Польська колонізація українських земель. Соціально-економічний розвиток України. Релігійна політика уряду Речі Посполитої. Берестейська церковна унія. Козацько-селянські повстання та їх історичне значення.

Походження, джерела поповнення і час виникнення козацтва. Причини, час і місце заснування першої Запорозької Січі. Зміни розташувань Січей. Господарство козаків. Початок морських походів козаків у турецькі володіння. Політична і соціокультурна роль козацтва в історії України.

Національна революція 1648-1676 pp. як видатне явище європейської історії

Історичний портрет Б. Хмельницького. Українсько-польська війна. Відносини української старшини з Кримським ханством. Переяславсько-московський договір та його оцінка в історіографії. Формування української козацької держави.

Доба Руїни в історії України

Гетьман Іван Виговський. Порушення царем умов Переяславської угоди. Гадяцький договір. Юрій Хмельницький. Розчленування України на Лівобережжя і Правобережжя. Чорна Рада. Гетьмани П. Тетеря та

І. Брюховецький. Андрусівський мир. Гетьман Петро Дорошенко. Буцацька угода. Гетьмани Дем'ян Многогрішний та Іван Самойлович. Дальше обмеження автономії України. Бахчисарайська угода. «Вічний мир» і остаточне закріплення поділу України.

Розвиток Лівобережної України і Слобожанщини у складі Російської держави

Адміністративно-політичний устрій. Наступ на політичну автономію України. Обрання гетьманом Івана Мазепи. «Коломацькі статті». Соціальна політика І. Мазепи. Україна на початку Північної війни. Таємна дипломатія І. Мазепи. Його перехід на бік Карла XII та наслідки цієї акції для України.

Обрання гетьманом І. Скоропадського. Полтавська битва. Смерть І. Мазепи. Гетьман у вигнанні Пилип Орлик та його «Конституція».

Інкорпораційна політика царизму. Утворення Малоросійської колегії на чолі з С. Л. Вельяміновим. Наказний гетьман П. Полуботок. Боротьба старшини за відновлення гетьманства. Гетьман Д. Апостол. Економічна політика, реформа судових установ.

Останній гетьман України К. Розумовський. Обмеження козацького самоврядування на Слобожанщині. Ліквідація Запорозької Січі. Задунайська Січ. Утворення Чорноморського козацтва. Переселення козаків на Кубань.

Прагнення старшини до зрівняння в правах з російським дворянством.

Розвиток Правобережної України та західноукраїнських земель під владою Польщі (друга половина XVII – XVIII ст.)

Особливості соціально-економічного життя. Гайдамацький рух, його причини, характер і розмах. Коліївщина.

Західноукраїнські землі під чужоземним ігом. Полонізація православної шляхти. Релігійні відносини. Занепад братств. Рух опришків.

Закарпаття під владою Угорщини. Буковинські землі в складі Молдавського князівства. Поширення на Буковину влади Австрії.

Змістовий модуль 2

Нова та новітня історія України (XIX – поч. XXI ст.).

Тема 6. Період боротьби за українське національне відродження (XIX - поч. XX ст.)

Українські землі у складі Росії в першій половині XIX ст.

Адміністративно-територіальний устрій і чисельність населення. Розвиток товарних відносин і криза феодальної системи господарства. Стан сільського господарства. Промисловість. Торгівля. Транспорт. Загострення соціальних суперечностей. Поширення кріпацтва на Південну Україну.

Декабристи в Україні. «Південне товариство». «Товариство об'єднаних слов'ян». Повстання Чернігівського полку. Вилив польського повстання 1830-1831 рр. на Україну.

Початок українського національного відродження. Утворення Кирило-Мефодіївського товариства. Програмні твори кирило-мефодіївців. Спроби практичної діяльності. Т. Г. Шевченко в українському національному русі.

Вплив його творів на формування української національної ідеї. Репресії царизму проти кирило-мефодіївців і Т. Г. Шевченка.

Модернізація соціально-економічного життя в Україні у другій половині XIX – на поч. XX ст.

Кримська війна і Україна. Маніфест і Положення 19 лютого 1861 р. Особливості селянської реформи в різних регіонах України. Реформи 60-70-х років: земська, міська, судова, фінансова, військова. Історичне значення реформ. Перехід від мануфактури до фабрики. Промисловий розвиток українських земель в пореформену добу. Залізничне будівництво. Швидкий розвиток важкої промисловості в Донбасі і Придніпров'ї. Чужоземний капітал та його значення у прискоренні темпів промислового розвитку. Народження вітчизняної буржуазії.

Стан сільського господарства. Кріпосницькі пережитки у землеволодінні і землекористуванні. Поглиблення соціального розшарування села.

Зростання міст. Класи і стани українського суспільства. Становлення української нації. Український національний рух.

В. Антонович як ідеолог «хлопоманства». Громадівський рух «Братерство тарасівців». «Молода Україна».

Селянський рух. Поява народників і «ходіння в народ». «Чигиринська змова». Робітничий рух. Активізація національного руху. Перші політичні партії.

Західноукраїнські землі в другій половині XIX ст.

Економічний розвиток західноукраїнських земель після революції 1848-1849 рр. Чужоземний капітал у промисловості. Становище робітників. Національний склад буржуазії і робітників.

Стан сільського господарства. Землеволодіння і землекористування. Початок переселення українців на Американський континент. Перші українські колонії в США, Канаді, країнах Південної Америки.

Суспільно-політичний рух після революції 1848 – 1849 рр. Москвофіли і народовці. Виникнення Української соціал-демократичної і Української національно-демократичної партій.

Суспільно-політичне життя в Україні у др. пол. XIX – на поч. XX ст.

Загальні тенденції та особливості українського національного руху в др. пол. XIX ст. Народницький рух у 60 – 80-ті роки. «Братство тарасівців» як праобраз українських політичних партій. Перші робітничі організації, марксистські гуртки, соціал-демократичні осередки.

Особливості національного руху в західноукраїнських землях у другій половині XIX ст. Боротьба москвофілів з народовцями. РУРП – перша легальна українська партія європейського типу. Започаткування руху за політичну незалежність України. «Молоді» радикали і книга Ю. Бачинського «Україна irredenta». Виникнення соціал-демократичної і національно-демократичної партій. Партійні видання і соціально-політичні часописи.

Українські політичні партії в Наддніпрянській та Західній Україні. Діяльність загальноросійських партій на українських землях. «Українське питання» в програмах політичних партій.

Тема 7. Україна в добу національно-визвольних змагань (1917-1920 рр.)

Україна на початку ХХ ст.

Соціально-економічне становище українських земель у складі Росії. Монополії у промисловості і в банківській справі. Економічна криза 1900-1903 рр. Робітничі страйки 1903 р. Масові селянські виступи.

Україна в демократичній революції 1905-1907 рр.

Робітничі страйки в Україні після «кривавої неділі». Повстання на броненосці «Потьомкін». Жовтневий політичний страйк. Виникнення рад робітничих депутатів. Збройні виступи у Харкові, Олександрівську, Донбасі. Державна Дума.

Піднесення українського національного руху. Виникнення україномовної преси. «Просвіти» в українському русі. Українська думська громада.

Трет'ючервневий переворот. Столипінська аграрна реформа. Економічні і політичні наслідки реформи. Масові переселення українських селян до Сибіру і Далекого Сходу.

Діяльність українських партій і організацій в післяреволюційну добу. Робітничий і селянський рух. «Українське питання» в Державній Думі.

Західноукраїнські землі на початку ХХ ст.

Соціально-економічний розвиток. Боротьба трудящих проти соціального гніту. Кооперативний рух. Поява українських організацій «Січ», «Сокіл», «Пласт». Культурно-просвітницький рух. Церковне життя. Активізація переселенського руху за океан.

Україна в Першій світовій війні

Воєнні дії на території України. Національно-визвольний рух в умовах війни. Товариство українських поступовців. «Спілка визволення України». Антиукраїнська політика у новоствореному Галицько-Буковинському губернаторстві. Українські січові стрільці. Антивоєнний рух народних мас.

Боротьба за відродження української державності (1917-1920 рр.)

Лютнева революція в Росії. Утворення Центральної Ради в Києві. Курс на автономію України. I та II Універсали. Утворення УНР. Більшовики та українська революція. IV Універсал. Прийняття Конституції УНР. Падіння Центральної Ради. Українська держава П. Скоропадського: внутрішня політика, зовнішньополітичний курс, національно-культурна політика. Директорія УНР, її склад, соціальна база, політика. ЗУНР. Акт злуки УНР та ЗУНР.

Становлення радянської влади в Україні

Війна Радянської Росії проти УНР. Більшовицька влада в Україні. Політика «воєнного комунізму». Селянський опір більшовицькій владі. Махновщина. Радянська влада як форма більшовицької диктатури. Проголошення УСРР. Перша радянська конституція України.

Тема 8. Радянська Україна (1921-1991 рр.)

Україна в добу нової економічної політики (1921-1928 рр.)

Соціально-економічне і політичне становище України на початку 20-х років. Перехід до нової економічної політики. Мета і цілі НЕПу. Голод 1921-1923 рр. на півдні України: причини і наслідки.

УСРР в системі «договірної федерації». «Автономізація» незалежних республік під виглядом утворення нової федерації – СРСР. Перші наслідки входження УСРР до складу Радянського Союзу. Конституція СРСР 1924 р.

НЕП у промисловості. Суть господарського розрахунку. Трестування промисловості. Перші наслідки відбудовного процесу.

Позиції лідерів державної партії щодо майбутнього курсу соціально-економічної політики. Сталінський курс па «всеосяжну колективізацію» селянських засобів виробництва. Курс на індустріалізацію країни. «Криза НЕПу» як результат відмови партійно-державного керівництва від змички між містом і селом. «Ножиці цін». Хлібозаготівельні кризи.

Політика коренізації, її особливості і наслідки. Досягнення і прорахунки українізації. Ставлення тоталітарного режиму до інтелігенції.

Перші кроки культурного будівництва: кампанія щодо ліквідації неписьменності, розгортання мережі освітніх установ, створення закладів комуністичного виховання. Ліквідація університетської освіти і перенесення центру наукових досліджень в установи ВУАН. Наслідки радянізації науки. Національне відродження у літературі та мистецтві. Антицерковна політика державної партії.

УРСР в умовах утвердження тоталітарного ладу (1929-1938 рр.)

Завершення внутріпартійної боротьби в ЦК ВКП(б) і утвердження одноособової диктатури Й. В. Сталіна. Згортання нової економічної політики.

Проблема темпів індустріалізації. Дискусії з приводу плану першої п'ятирічки. Перехід до директивного планування. Ескалація репресій проти господарників і спеціалістів. Виробниче змагання. Стаханівський рух. Результати капітального будівництва у промисловості в роки першої і другої п'ятирічок.

Хлібозаготівельна криза 1924–1929 рр. Поворот до суцільної колективізації. Гасло: «Ліквідація куркульства як класу»: причини, масштаби, наслідки. Завершення колективізації основної частини селянських господарств у 1931–1932 рр. Деградація сільськогосподарського виробництва в одержавлених колгоспах. Голодомор 1932–1933 рр. і його наслідки.

Зростання культу особи Сталіна. Репресії на Україні. Судові політичні процеси 30-х років. Чистка партії. Знищення керівництва КП(б)У.

Згорання політики українізації. Національно-культурна політика державної партії в УРСР 30-х років. Боротьба з «буржуазним націоналізмом» і «націонал-ухильництвом». «Розстріляне відродження».

Умови і результати культурного розвитку в 30-х роках. Ліквідація неписьменності. Загальноосвітня і вища школа. Відродження університетської освіти. Діяльність АН УРСР. Здобутки і трагічні сторінки літератури і мистецтва.

Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)

Західноукраїнські землі між двома світовими війнами. Мюнхенська змова і доля Карпатської України. Пакт Молотова-Ріббентропа. Початок Другої світової війни. Включення західноукраїнських земель до складу УРСР та їх радянська організація. Напад Німеччини та її союзників на СРСР. Катастрофічні поразки 1941 р. Оборона Києва, Одеси, Севастополя і Керчі. Бої за Донбас.

Початок народної боротьби в тилу ворога. Німецький окупаційний режим. План «Ост». Адміністративний устрій окупованої України. Розгорання радянського і націоналістичного партизанського руху проти окупантів.

Перемога Червоної армії під Сталінградом і початок визволення території України. Розгорання наступу на Лівобережну Україну після Курської битви. Битва за Дніпро. Бої на Правобережжі і в західних областях. Взаємовідносини радянських партизанів з ОУН-УПА. Завершення боїв за Україну восени 1944 р.

Демографічні наслідки війни. Вклад українського народу в розгром нацистської Німеччини.

Післявоєнна відбудова і початок десталінізації в Україні

Включення УРСР у світову політику як однієї з фундаторів і членів ООН. Участь української делегації в Паризькій мирній конференції 1947 року.

Завершення збирання основних етнічних земель українського народу в межах єдиної держави. Операція «Вісла».

Труднощі відбудови народного господарства. Голод 1946–1947 рр. Насильницька колективізація в західних областях України. Нова смуга масових репресій проти громадян України. Підпільно-партизанська боротьба ОУН-УПА з тоталітарним ладом. Ідеологічний наступ сталінщини на спроби культурно-національного відродження.

Хрущовська «відлига» і її характер в Україні

Україна після смерті Сталіна. Ідеологічна кампанія з нагоди 300-річчя Переяславської ради. Передача Кримської області до складу УРСР: мотиви і правова основа.

Спроби лібералізації політичного режиму. Критика культу особи Сталіна. Початок реабілітації жертв сталінських репресій. Реформи М. С. Хрущова, їх суперечливий і непослідовний характер, загальна спрямованість і значення.

Заходи щодо удосконалення управління і модернізації промисловості. Спроби подолання кризи в сільському господарстві. Участь України в освоєнні східних регіонів СРСР і цілинних земель.

Поява дисидентів в Україні. Зародження руху «шістдесятників», їх ролі, у національно-культурному житті. Переміни в кремлівському керівництві у жовтні 1964 р. та їх наслідки для України.

Україна в другій половині 60-х - першій половині 80-х років.

Реформи середини 60-років, їх згортання консерваторами в партійно-державному керівництві. Зупинення реабілітації і замовчування злочинної діяльності Сталіна. Деформації в структурі економіки України, хижацька експлуатація її багатств, будівництво хімічних підприємств, атомних електростанцій. Наростання екологічної небезпеки. Екстенсивний розвиток сільського господарства, шкідливість кампанії щодо ліквідації «неперспективних» сіл.

Звільнення П. Ю. Шелеста. Дальше обмеження прав України. В. В. Щербицький як провідник русифікаторської політики центру. Україна в єдиному народногосподарському комплексі СРСР.

Політичні репресії 60-70-х років. Посилення реакції в духовному житті. Розгортання правозахисного і дисидентського руху. Репресивні дії органів КДБ. Загострення гальмівних процесів у соціально-економічному та суспільно-політичному розвитку України.

Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР і проголошення незалежності України (1985-1991 рр.)

Спроби М. С. Горбачова реформувати суспільство на шляхах прискорення, перебудови, гласності. Економічна політика центрального уряду і Україна. Чорнобильська катастрофа та її наслідки.

Відновлення критики сталінізму. Зростання політичної активності народу. Гальмування перебудовних процесів в Україні. Національне пробудження українського народу. Реабілітація політичних в'язнів. Викриття злочинів тоталітарного режиму.

Народження Народного руху України і перетворення його в опозиційну до КПРС силу. Перші кроки в демократизації суспільно-політичного життя і утворення нових політичних партій та громадських об'єднань. Реформа виборчої системи. Вибори до Верховної Ради УРСР. Формування парламентської опозиції – «Народної ради». Прийнятні Декларації про державний суверенітет України.

Спроба серпневого (1991 р.) перевороту у Москві та його наслідки для України. Схвалення Верховною Радою УРСР Акту проголошення незалежності України. Заборона діяльності КПУ.

Загальноукраїнський референдум 1 грудня 1991 р. і вибори Президента України. Л. М. Кравчук – Президент України. Денонсація Договору 1922 р. про утворення СРСР. Угода про Співдружність незалежних держав. Затвердження державної символіки України.

Тема 9. Незалежна Українська держава

Створення правової бази розвитку України як демократичної держави. Зміцнення державних кордонів. Формування Збройних сил і Військово-морського флоту, Національної гвардії. Служби безпеки, митної служби. Запровадження національної грошової одиниці та інших інститутів державності.

Прийняття Верховною Радою України нормативних актів для реформування економіки на шляхах підприємництва, переходу до ринкових відносин, приватизації, їх суперечливий характер. Зниження темпів промислового і сільськогосподарського виробництва. Криза кредитно-фінансової системи. Наростання інфляційних процесів і соціальної напруженості. Пошуки шляхів виходу з кризи і соціального захисту населення.

Труднощі національно-культурного відродження, розвитку науки, освіти, духовності. Міжнаціональні відносини і їх правове регулювання в Україні. Кримська автономія.

Формування багатопартійності в Україні. Класифікація політичних партій і об'єднань, їх платформи у виборах до Верховної Ради України 1994 року.

Кампанія 1994 р. по виборах Президента України. Обрання Президентом Л. Д. Кучми. Його соціально-економічна та політична платформа. Кроки по її реалізації. Прийняття Конституції України. Вибори до Верховної Ради 1998 р.

Президентські вибори 1999 р. Обрання Президентом Л. Д. Кучми. соціально-політичний та економічний розвиток України в період його президентства.

Кампанія 2004 р. по виборах Президента України. «Помаранчева революція». Обрання Президентом В. А. Ющенка. Політична і економічна ситуація в країні у 2005–2010 рр.

Розклад політичних сил на президентських виборах 2010 р. Обрання президентом В. Ф. Януковича. Політична і економічна ситуація в Україні у 2010-2013 рр.

Майдан і «Революція гідності» 2013-2014 р. Окупація Криму. Воєнні дії на Сході України. Президентський курс П. Порошенка. Європейський вибір України.

Концепція зовнішньої політики України. Визнання України зарубіжними державами, встановлення дипломатичних відносин, формування представництва у міжнародних організаціях, входження у світове співтовариство. Набуття Україною безядерного статусу.

Зовнішньополітичні акції України щодо зміцнення миру і співробітництва, припинення воєнних конфліктів. Участь України у миротворчих процесах ООН, у програмі «Партнерство заради миру», в діяльності Ради Європи. «Угода про асоціацію України з ЄС». Євроінтеграція України.

Підсумки історичного шляху українського народу і найголовніші уроки історії його змагань за свободу, незалежність, соборність і державність.

3. Основна література

Опубліковані документи

1. Історія Києва : від княжої доби до сучасності. Збірник документів і матеріалів : Навч. посібник / За заг. ред. В. Ф. Колесника, А. П. Коцура, Н. В. Терес. – К. : Книги ХХІ, 2005. – 773 с.
2. Історія України від найдавніших часів до сьогодення. Документи та матеріали. – Чернівці : Книги ХХІ, 2008. – 1100 с.
3. Історія України : Документи. Матеріали. Посібник / Укл. В. Ю. Король. – К. : Академія, 2002. – 448 с.
4. Історія України : Хрестоматія : У 2-х ч. – Вид. 2-е / Упор. : С. М. Клапчук (кер.), В. І. Білик, Ю. А. Горбань та ін. – К. : ІЗМН, 1996. – Ч. 1. – 372 с. ; Ч. 2. – 336 с.
5. Національні відносини в Україні у ХХ ст. Збірник документів і матеріалів / Упор. : М. І. Панчук та ін. – К. : Наукова думка, 1994. – 560 с.
6. Національні процеси в Україні : історія і сучасність. Документи і матеріали. Довідник. У 2-х ч. / За ред. В. Ф. Панібудьласки. – К. : Вища школа, 1997. – Ч. I. – 583 с. ; Ч. II. – 704 с.
7. Україна в ХХ столітті (1900-2000) : Збірник документів і матеріалів / Упор. : А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусев, В. Ю. Король та ін. – К. : Вища школа, 2000. – 351 с.
8. Українська Центральна Рада : Документи і матеріали. У 2-х т. / Ред. кол. : В. А. Смолій, О. Д. Бойко, Ю. М. Гамрецький та ін. – Т. 1. – К. : Наукова думка, 1996. – 590 с. ; Т. 2. – К. : Наукова думка, 1997. – 424 с.
9. Хрестоматія з історії України / Упор. : В. І. Червінський (кер.), В. Є. Кругляков, В. В. Пилипенко та ін. – К. : Вежа, 1996. – 352 с.

Навчальна література

1. Бойко О. Історія України : Навч. пос. / О. Бойко – К. : Академвидав, 2003. – 656 с.
2. Борисенко В. Курс української історії : З найдавніших часів до ХХ ст. Навч. пос. / В. Борисенко. – К. : Либідь, 1996. – 616 с.
3. Верстюк В. Ф. Українська Центральна Рада : Навч. пос. / В. Ф. Верстюк. – К. : Заповіт, 1997. – 344 с.
4. Верстюк В. Діячі Української Центральної Ради : Біографічний довідник. / В. Верстюк, Т. Осташко. – К. : КНФ, 1998. – 256 с.
5. Воронянський О. В. Історія України : Навч. пос. / О. В. Воронянський. – Х. : Парус, 2007. – 544 с.
6. Гудзь В. В. Історія України : Підручник / В. В. Гудзь. – К. : Слово, 2008. – 672 с.
7. Давня історія України : Навч. пос. В 2 т. / За ред. П. П. Толочка. – Кн. 1. – К. : Либідь, 1994. – 240 с. ; Кн. 2. – К. : Либідь, 1995. – 224 с.
8. Довідник з історії України / За ред. І. З. Підкова, Р. М. Шуст. – К. : Генеза, 2001. – 1136 с.
9. Залізник Л. Первісна історія України : Навч. пос. / Л. Залізник. – К. : Вища школа, 1999. – 263 с.

10. Земерова Т. Ю. Історія України: Навч. пос. / Т. Ю. Земерова, І. М. Скирда. – Х. : Весна, 2012. – 832 с.
11. Історія України в особах : IX – XVIII ст. / Під ред. В. Замлинського. – К. : Україна, 1993. – 396 с.
12. Історія України в особах : XIX – XX ст. / Кер. авт. кол. І. Войцехівська. – К. : Україна, 1995. – 479 с.
13. Історія України. Комплексний довідник /Укладачі : Воропаєва В. В., Земерова Т. Ю., Скирда І. М. та ін. – Х. : Весна, ФОП Співак В. Л., 2012. – 480 с.
14. Історія України. Тести. 6-11 класи : посібник / За ред. О. Д. Бойка. – К. : Академвидав, 2012. – 272 с.
15. Історія України : Курс лекцій : в 2 кн. / За ред. Л. Мельника. – Кн.1. – К. : Либідь, 1991. – 576 с. ; Кн. 2. – К. : Либідь, 1992. – 464 с.
16. Історія України : Навч. пос. / За ред. Ю. Зайцева. – Л. : Світ, 1996. – 488 с.
17. Історія України : Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В. М. Литвина. – К. : Знання, 2006. – 607 с.
18. Історія України : Нове бачення. Навч. пос. / Під ред. В. А. Смолія. – К., 2000. – 463 с.
19. Кормич Л. І. Історія України від найдавніших часів і до XXI ст. / Л. І. Кормич, В. В. Багацький. – Х. : Одиссей, 2001. – 479 с.
20. Мирончук В. Д. Історія України : Навч. пос. / В. Д. Мирончук, Г. С. Ігошкін. – К. : МАУП, 2001. – 328 с.
21. Новітня історія України (1900-2000 рр.) : Навч. пос. / Ред. : А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. М. Литвин та ін. – К. : Вища школа, 2002. – 719 с.
22. Остафійчук В. Ф. Історія України : сучасне бачення : Навч. пос. / В. Ф. Остафійчук. – К. : Знання-Прес, 2004. – 390 с.
23. Панченко П. П. Аграрна історія України : Навч. пос. / П. П. Панченко, В. А. Шмарчук. – К. : Знання, 2000. – 342 с.
24. Петровський В. В. Історія України : Неупереджений погляд. Факти. Міфи. Коментарі / В. В. Петровський, Л. О. Радченко, В. І. Семененко. – Х. : Школа, 2008. – 608 с.
25. Рибак І. В. Історія України у проблемному викладі, в особах, термінах, назвах і поняттях : Навч. пос. / І. В. Рибак. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 199 с.
26. Світлична В. Історія України : Навч. пос. / Світлична В. – К. : Каравела ; Л. : Новий Світ-2000, Магнолія плюс, 2000. – 308 с.
27. Україна і світ : Історія господарства від первісної доби і перших цивілізацій до становлення індустріального суспільства. Навч. пос. / За заг. ред. Б. Д. Лановика. – К. : Генеза, 1994. – 368 с.
28. Хрестоматія з історії України. Практичний довідник / Уклад. Воропаєва В. В. – Х. : ФОП Співак В. Л., 2010. – 464 с.
29. Яковенко Н. М. Нарис історії України : З найдавніших часів до кінця XVIII ст. Навч. пос. / Н. М. Яковенко. – К. : Генеза, 1997. – 312 с.

Наукова література

1. Античные государства Северного Причерноморья / Под ред. Г. А. Кошеленко, И. Т. Кругликовой, В. С. Долгорукова. – М. : Наука, 1984. – 392 с.
2. Аркас М. Історія України-Русі / М. Аркас. – К. : Вища школа, 1993. – 386 с.
3. Баран В. Д. Давні слов'яни / В. Д. Баран. – К. : Альтернативи, 1998. – 335 с. (Україна крізь віки. – Т. 3).
4. Баран В. К. Україна в умовах системної кризи (1946-1980-і рр.) / В. К. Баран, В. М. Даниленко. – К. : Альтернативи, 1999. – 303 с. (Україна крізь віки. – Т. 13).
5. Бунятян К. П. На світанку історії / К. П. Бунятян, В. Ю. Мурзін, О. В. Симоненко. – К. : Альтернативи, 1998. – 335 с. (Україна крізь віки. – Т. 1).
6. Вергунов В. А. Україна та століпінська аграрна реформа : передумови, завдання, здійснення / В. А. Вергунов, А. П. Коцур, В. П. Коцур. – К. : Інститут аграрної економіки, 2008. – 132 с.
7. Грушевський М. Ілюстрована історія України / М. Грушевський. – К. : Наукова думка, 1992. – 544 с.
8. Гуржій О. І. Гетьманська Україна / О. І. Гуржій, Т. В. Чухліб. – К. : Альтернативи, 1999. – 304 с. (Україна крізь віки. – Т. 8).
9. Даниленко В. М. Сталінізм на Україні : 20-30-ті рр. / В. М. Даниленко, Г. В. Касьянов, С. В. Кульчицький. – К. : Либідь, 1991. – 344 с.
10. Коваль М. В. Україна в другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939-1945 рр.) / М. В. Коваль. – К. : Альтернативи, 1999. – 336 с. (Україна крізь віки. – Т. 12).
11. Колесник В. Ф. Політичні партії та суспільно-політичні рухи в Україні наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття / В. Ф. Колесник, Л. П. Могильний. – К. : Київський університет, 2007. – 279 с.
12. Колесник В. Ф. Українські ліберально-демократичні партії в Російській імперії на початку ХХ століття / В. Ф. Колесник, Л. П. Могильний. – К. : Київський університет, 2005. – 244 с.
13. Копиленко О. Л. «Сто днів» Центральної Ради / О. Л. Копиленко. – К. : Україна, 1992. – 204 с.
14. Котляр М. Ф. Галицько-Волинська Русь / М. Ф. Котляр. – К. : Альтернативи, 1998. – 336 с. (Україна крізь віки. – Т. 5).
15. Крижицький С. Д. Античні держави Північного Причорномор'я / С. Д. Крижицький, В. М. Зубар, А. С. Русяєва. – К. : Альтернативи, 1998. – 352 с. (Україна крізь віки. – Т. 2).
16. Кульчицький С. Комунізм в Україні : перше десятиріччя (1919-1928) / С. Кульчицький. – К. : Основи, 1996. – 396 с.
17. Литвин В. М. Україна на межі тисячоліть (1991-2000 рр.) / В. М. Литвин. – К. : Альтернативи, 2000. – 360 с. (Україна крізь віки. – Т. 14).

18. Нариси історії української революції 1917-1921 років : у 2-х кн. / За ред. В. А. Смолія. – Кн. 1. – К. : Наукова думка, 2011. – 390 с.; Кн. 2. – К. : Наукова думка, 2012. – 464 с.
19. Полонська-Василенко Н. Д. Історія України: в 2 т. / Н. Д. Полонська-Василенко. – К. : Либідь, 2002. – Т.1. – 672 с. ; Т. 2. – 608 с.
20. Реєнт О. П. Усі гетьмани України : легенди, міфи, біографії / О. П. Реєнт, І. А. Коляда. – Х. : Фоліо, 2007. – 415 с.
21. Рубльов О. С. Українські визвольні змагання 1917-1921 рр. / О. С. Рубльов, О. П. Реєнт. – К. : Альтернативи, 1999. – 336 с. (Україна крізь віки. – Т. 11).
22. Русина О. В. Україна під татарами і Литвою / О. В. Русина. – К. : Альтернативи, 1998. – 320 с. (Україна крізь віки. – Т. 6).
23. Сарбей В. Г. Національне відродження України / В. Г. Сарбей. – К. : Альтернативи, 1999. – 335 с. (Україна крізь віки. – Т. 9).
24. Смолій В. А. Українська національна революція XVII ст. / В. А. Смолій, В. С. Степанков. – К. : Альтернативи, 1998. – 352 с. (Україна крізь віки. – Т. 7).
25. Толочко О. Київська Русь / О. Толочко, П. Толочко. – К. : Альтернативи, 1998. – 352 с. (Україна крізь віки. – Т. 4).
26. Толочко П. Київська Русь / П. Толочко. – К. : Абрис, 1996. – 360 с.
27. Трощинський В. П. Українці в світі / В. П. Трощинський, А. А. Шевченко. – К. : Альтернативи, 1999. – 352 с. (Україна крізь віки. – Т. 15).
28. Українська революція і державність (1917-1920 рр.) / Авт. Кол. : Т. А. Бевз, Д. В. Веденнєєв, І. Л. Гошуляк та ін. – К. : Парламентське видавництво, 1998. – 248 с.
29. Яворницький Д. І. Історія запорізьких козаків. у 3-х томах / Д. І. Яворницький. – Т. 1. – К.: Наукова думка, 1990. – 592 с.; Т. 2. – К.: Наукова думка, 1990. – 560 с.; Т. 3. – К. : Наукова думка, 1991. – 560 с.

Електронні ресурси

1. Бібліотека текстів з історії України та української культури, першоджерела з історії української мови і літератури, історії України. Режим доступу: <http://izbornyk.org.ua>
2. Сайт Національної бібліотеки України імені В.Вернадського. Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua>
3. Книги та підручники з історії України та всесвітньої історії. Режим доступу: <http://history.vn.ua>
4. Бібліотека історичного факультету Запорозького національного університету. Режим доступу: <http://istorikznu.at.ua/forum/10>
5. Навчально-методичний сайт ЗАТ «Інститут передових технологій», на якому розміщено інтернет-версії електронних навчальних атласів, контурних карт, стінних карт, підручників з історії, географії, картографії, розробки уроків, методичні рекомендації. Режим доступу: <http://osvitanet.com.ua>

6. Матеріали з історії України: підручники, реферати. Режим доступу: <http://ukraine-history.com.ua>
7. Онлайн-підручники з історії України. Режим доступу: <http://ukrlibrary.com.ua>
8. Навчальний ресурс з історії України, що містить шкільні підручники, історичні мапи та ілюстрації. Режим доступу: <http://ukrmap.su/uk-uh>
9. Сайт Інституту історії України. Електронна бібліотека з історії. Режим доступу: <http://www.history.org.ua>
10. Електронні версії випусків та наукових статей «Українського історичного журналу». Режим доступу: <http://www.history.org.ua/?litera&askAbout=journal>
11. Українська історична бібліотека. Режим доступу: <http://www.ukrhistory.narod.ru>
12. Шкільна програма з історії (5-12 клас): книги, підручники, довідники та додаткові матеріали. Режим доступу: <http://history.vn.ua>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – диференційований залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання

1. Поточний контроль

Проводиться на кожному семінарському занятті. Оцінюється рівень розуміння студентом теоретичного матеріалу, вміння формулювати основні положення теми, оперувати історичними знаннями, орієнтуватися в історичних фактах і датах.

2. Поетапний контроль

Проводиться по закінченню вивчення розділів програми. Проходить у формі контрольної роботи або тестових завдань.

3. Підсумковий контроль

Диференційований залік – усно або письмово.